

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кафедра соціальної роботи та педагогіки

Іванова І. Б., Базиленко А. К., Дика В. А.

**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»**

Навчально-методичний посібник

Київ
Університет «Україна»
2017

УДК 37.091.3.364.78
ББК 65 272

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Університету «Україна»
(протокол № 2 від «2» лютого 2017 р.)*

Рецензенти:

Петрочко Ж.В., доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту проблем виховання НАПН України.

Колобова Я.В., директор Київського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Київської міської державної адміністрації.

Іванова І. Б., Базиленко А. К., Дика В. А.

Практична підготовка студентів спеціальності «Соціальна робота»: навч.-метод. посіб. / Іванова І.Б., Базиленко А.К., Дика В.А. — К.: Університет «Україна», 2017 — 72с.

Навчально-методичний посібник відображає зміст і структуру практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» на освітніх рівнях «бакалавр» і «магістр». Містить навчальні програми практики (з визначенням мети, завдань, задач з реалізації функцій соціальної роботи, компетентності, організаційний і тематичний план, інформацію для індивідуального плану проведення практики, методичні рекомендації), орієнтовний індивідуальний план практичної підготовки, список літератури.

Призначений для особистісно орієнтованого навчання та навчання на досвіді. Може бути використаний студентами спеціальності «Соціальна робота», а також фахівцями організації соціальної сфери.

УДК 37.091.3.364.78
ББК 65 272

© Іванова І. Б., Базиленко А. К., Дика В. А., 2017
© Університет «Україна», 2017

ЗМІСТ

	Сторінки
ПЕРЕДМОВА	4
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	6
Моделі проведення практичної підготовки студентів	6
Нормативно-правові умови практичної підготовки студентів....	8
Принципи практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота»	9
Діяльність керівників практики	10
Критерії оцінювання якості практичної підготовки	11
Організації і установи, в яких проходить практика студентів спеціальності «Соціальна робота»	13
НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	15
Ознайомча практика.....	15
Навчальна практика	17
Технологічна практика	29
Стажувальна практика	38
Науково-дослідна та педагогічна практика.....	47
ЛІТЕРАТУРА	64
ДОДАТКИ.....	65
Додаток А. ОРІЄНТОВНИЙ ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» в Територіальних центрах соціального обслуговування	67
Додаток Б. ОРІЄНТОВНИЙ ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» у соціальних службах для сім'ї, дітей та молоді	69

ПЕРЕДМОВА

Практична підготовка майбутнього фахівця соціальної роботи є важливою умовою здобуття освітньої кваліфікації, що базується на забезпеченні якісної освітньої діяльності, формуванні інтегральних, загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. Проходячи практику, студенти вчаться працюючи і працюють, навчаючись. Здобуття досвіду роботи в організаціях та установах соціальної сфери, освіти та інших установах, в яких надаються соціальні послуги, є для студентів спеціальності «Соціальна робота» прекрасною можливістю осмислити саму серцевину майбутньої професії, краще зрозуміти труднощі, з якими стикаються працівники, відчути її значущість і важливість для багатьох людей, яким потрібна допомога і підтримка, захист, активізація збережених ресурсів і потенціалу.

12) кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;

13) компетентність - динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

23) якість вищої освіти - рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти;

24) якість освітньої діяльності - рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року

Організація практики створює таке соціальне середовище партнерських взаємовідносин кількох суб'єктів соціальної діяльності – студентів, викладачів і фахівців, які працюють на базах практики, - що за

певного рівня професійності взаємозбагачує, розвиває, удосконалює, активізує і стимулює всі сторони, включені у процес професійної підготовки.

Професійна підготовка студента – це тільки передумова для навчання людини протягом всього життя - навчання вчитись, навчання жити і навчання працювати. Тому перші зустрічі майбутніх фахівців з професією часто бувають визначальними і вирішальними в їхньому професійному покликанні. Як важливо для молодої людини зустрітись з справжніми професіоналами, майстрами своєї справи. Часто буває так, що саме дружня порада, професійна підтримка є найбільш важливою і вирішальною для професійного самовизначення.

Ми вважали за необхідне підготувати навчально-методичний посібник «Практична підготовка студентів спеціальності «Соціальна робота», який би допоміг їм правильно самоорганізуватись, добре налаштуватись на практику і краще пройти її разом із своїми керівниками.

Навчально-методичний посібник складається з передмови, двох розділів («Особливості проведення практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів», «Навчальні програми практичної підготовки»), списку літератури, додатків.

Ми запрошуємо всі організації і установи соціальної сфери до співпраці, і чекаємо на пропозиції щодо покращення змісту підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Моделі проведення практичної підготовки студентів

Практична підготовка студентів у вищому навчальному закладі займає провідне місце, оскільки є передумовою формування професійних умінь і навичок. Підготовка фахівців соціальної роботи спирається на такий важливий організаційний компонент, як проведення різних видів практики згідно з умовами навчально-виховного процесу, етапом навчання, метою і завданням практичної підготовки.

Підготовка фахівців соціальної роботи здійснюється відповідно до визначеної мети – на основі здобутих знань сформувати практичні уміння і навички, професійні якості, поєднати теорію і практику соціальної роботи.

Практична підготовка є органічною частиною всього навчально-виховного процесу і реалізується у різних традиціях освітніх систем. Специфіка практичної підготовки фахівців соціальної роботи залежить від змісту освіти та задач, які розв'язуються організаціями і установами системи соціальної сфери і освіти, а також в інших установах, які здійснюють соціальну допомогу і підтримку.

Історично в різних освітніх системах сформувались такі *моделі проведення практичної підготовки студентів*:

- ✓ проведення практики поза літньою або зимовою заліково-екзаменаційними сесіями;
- ✓ проведення практики у ході навчально-виховного процесу щоденно по кілька годин;
- ✓ проведення практики у ході навчально-виховного процесу 1-2 дні на тиждень;
- ✓ проведення практики у ході навчально-виховного процесу протягом всього навчального року.

У кожного з видів практики свої переваги і недоліки. Проведення практики у спеціально відведений для цього час (поза літньою чи зимовою сесіями) забезпечує її неперервність і цілісність, створює можливість краще проникнути у зміст соціальної роботи, заглибитись у розуміння особливостей форм, методів, технологій соціальної роботи відповідно до стандарту освіти. Недоліками такої професійної підготовки є відірваність або відносна автономність від навчально-виховного процесу, період відпусток фахівців соціальної сфери і зменшення кількості клієнтів у певних регіонах країни.

Проведення практики у ході навчально-виховного процесу щоденно по кілька годин у певний термін протягом 1-2 місяців забезпечує ефективність підготовки фахівців за умов розташування соціальної служби в географічній близькості з вищим навчальним закладом. Таким чином забезпечується нерозривна цілісність у змісті освіти та навчання із задачами, які розв'язують студенти на базах практики. Навчання на досвіді – основна особливість цього періоду навчання студентів. Він є найбільш напруженим і відповідальним, таким, в якому виявляються різні якості майбутніх фахівців – здатність до адаптації в різних професійних умовах, можливість підтримувати зв'язок з численними компонентами соціального та особистісного простору, узагальнювати, систематизувати нову інформацію, орієнтуватися в ній, творчо використовувати на семінарських та практичних заняттях.

Проведення практики у ході навчально-виховного процесу 1-2 дні на тиждень є ефективною, коли кожен день практики має самостійні задачі. Тижневий відрив у проведенні практичної підготовки зменшує мотивацію до розпочатої роботи, і зумовлює необхідність командної соціальної роботи, коли розпочата студентом робота «підхвачується» іншим студентом або фахівцем.

Проведення практики у ході навчально-виховного процесу протягом всього навчального року з різним терміном проведення визначається особливостями організації навчального процесу в різних країнах світу, де значна увага у підготовці фахівців на певних рівнях навчання віддається не теоретичній, а саме практичній підготовці.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра і магістра соціальної роботи в Університеті «Україна» практична підготовка здійснюється за такими видами практик:

Курс	Вид практики	Кількість кредитів	Кількість годин	Форма контролю
1	Ознайомча практика	3	90	диференц.залик
2	Навчальна практика	3	90	диференц.залик
3	Технологічна практика	4,5	135	диференц.залик
4	Стажувальна практика	4,5	135	диференц.залик
5	Науково-дослідна і педагогічна практика	6	180	диференц.залик

Нормативно-правові умови практичної підготовки студентів

Відповідно до *Закону України «Про вищу освіту»* від 1 липня 2014 року практична підготовка є однією із форм організації освітнього процесу (ст.50). У статті 51 зазначається, що:

1. Практична підготовка осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними вищими навчальними закладами договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.

2. Керівники підприємств, установ та організацій зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

3. Проходження практики студентом здійснюється відповідно до законодавства.

Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до різних освітніх рівнів: молодший спеціаліст (молодший бакалавр), бакалавр, магістр.

Зміст і послідовність практичної підготовки відображається у навчальній програмі практики, яка затверджується кафедрою або предметною (цикловою) комісією згідно з навчальним планом і проводиться на основі індивідуального плану студента з обов'язковою умовою – ведення щоденника практики. Рішення про проведення практики затверджується в університеті спеціальним наказом.

Практика студентів вищих навчальних закладів проводиться на базах практики, з якими укладаються договори про проведення практичної підготовки студентів.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Загальна і характерна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту і щоденника практики, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Звіт має містити відомості про виконання студентом індивідуального завдання і безпеки праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інші. Результатом практики є диференційований залік, який приймається керівником практики від університету.

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених вищим навчальним закладом. Студент, який отримав негативну оцінку з практики, відраховується з вищого навчального закладу.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри і предметної (циклової) комісії.

Принципи практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота».

Проведення всіх видів практики відповідає певним принципам:

наскрізність – мета і завдання практичної підготовки студентів спеціальності «соціальна робота» збагачуються та поглиблюються на кожному рівні освіти відповідно до освітніх стандартів та методологічної основи професійної підготовки - гуманістично орієнтованої системи навчання;

послідовність – формування умінь та навичок здійснюється послідовно, спирається на здобутки вже сформованих умінь та навичок, повторюється та закріплюється на кожному рівні навчання;**відповідність змісту освіти та навчання** – на кожному рівні навчання виділяються профілюючі дисципліни, які є основною у практичній підготовці:

1 курс: «Вступ до спеціальності та основи теорії соціальної роботи»;

2 курс: «Система організацій соціальної сфери»;

3 курс: «Теорія і практика соціальної роботи»;

4 курс: «Соціальна робота з сім'єю, дітьми та молоддю», «Соціальна робота з людьми похилого віку»;

5 курс: «Методологія та організація наукових досліджень», «Методика викладання соціальної роботи»;

варіативність та гнучкість – індивідуальний план проведення практики може коректуватись згідно із статутом соціальної служби та функціональними обов'язками фахівців, варіюватись із змінами у навчальних планах та модульних програмах профілюючих дисциплін на кожному курсі;

узгодженість з кожним етапом навчання – в умовах модульно-рейтингової системи навчання досвід, набутий під час проведення практики, закріплюється на семінарських та практичних заняттях;

демократичність і свобода вибору – у студентів є можливість самостійного вибору бази практики згідно із професійними інтересами та уподобаннями, географічною доцільністю, станом здоров'я, мотивацією

до професійної діяльності. Так, студенти, які працюють волонтерами у соціальних службах, володіють мотивацією до проведення практики саме в цій організації. Студенти з обмеженням життєдіяльності мають особливі потреби у відповідній інфраструктурі, безпечному безбар'єрному середовищі, засобах комунікації, що не повинні зашкодити стану збереженого здоров'я і не викликати погіршення загального психофізичного самопочуття, тому у них є можливість вільного вибору бази практики;

партнерство – вищий навчальний заклад встановлює партнерські зв'язки з державними, комерційними та недержавними організаціями та установами, які забезпечують необхідні умови для гідного проведення практики, і без яких така діяльність виявилася б неможливою. Для цього випускова кафедра підтримує тісні зв'язки з організаціями-партнерами, сприяючи формуванню у них стійкого професійного інтересу до такої співпраці, мотивації у керівництві практикою.

Діяльність керівників практики

До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі кафедри соціальної роботи та педагогіки і фахівці організацій соціальної сфери. Керівники практичної підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» від університету забезпечують якісне виконання договорів про проведення практики з організаціями-базами практик, а саме:

- ✓ за місяць до початку практики надають організації-партнеру для погодження програму практичної підготовки, зразок індивідуального плану, копію наказу на практику від Університету «Україна», договір про проведення практики.
- ✓ здійснюють постійну супервізію якості практичної підготовки студентів, контроль за дотриманням трудової дисципліни та правил внутрішнього розпорядку, підтримують професійний зв'язок з відповідальним за практику від організації-бази практики.

Керівники практичної підготовки від бази практики:

- ✓ призначаються наказом керівника організації-партнера;
- ✓ забезпечують студентам безпечні умови праці, проводять інструктаж з охорони праці, завіряють щоденник практиканта;
- ✓ створюють професійне середовище для якісного виконання програми та індивідуального плану практичної підготовки;

- ✓ підтримують зв'язок з керівником практичної підготовки від Університету «Україна», узгоджують з ним всі зміни у програмі та індивідуальному плані практичної підготовки;
- ✓ забезпечити облік виходу на роботу студентів-практикантів;
- ✓ повідомляють керівника практики від університету про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку, корпоративної етики;
- ✓ після закінчення практичної підготовки виставляють рекомендовану оцінку за практику, завіряють документацію про результати проведення практики: щоденник практиканта, звіт про практику; беруть участь у підсумковій конференції.

Критерії оцінювання якості практичної підготовки.

Практична підготовка студентів оцінюється на основі національної шкали оцінювання знань (п'ятибальна) і європейської – ЄКТС (100-бальна).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
Менше 60	FX, F	незадовільно	не зараховано

Результати навчання оцінюються в когнітивній (пізнавальній) (B. S. Bloom, 1956, Anderson, 2001), емоційній

(афективній) (W. Krathwohl, 1964), психомоторній (E. H. Simpson, 1966, R. H. Dave, 1967, S. R. Kibler, 1970, A. J. Harrow, 1972) сферах.

Когнітивна (пізнавальна): знання, розуміння, застосування знань, аналіз, синтез, оцінювання.

Емоційна (афективна): сприйняття, реагування, ціннісна орієнтація, організація та концептуалізація, характеристика за системою цінностей.

Психомоторна: імітація, маніпуляція, досягнення рівня точності, поєднання, натуралізація.

Основні критерії оцінювання якості практичної підготовки:

1. сформованість професійних умінь і навичок відповідно до освітнього рівня;
2. творчий підхід до практичної соціальної роботи, активне експериментування, сприйнятливості до специфічних контекстів і ситуацій професійної практики, професійна рефлексивність;
3. відповідальність: правильне, своєчасне і добросовісне виконання завдань практики і ведення документації;
4. сформованість практичного досвіду професійної практики, продуктивність;
5. сформованість професійних якостей відповідно до професійного рівня.

«Відмінно»

Студент(ка) на високому рівні:

1. Продемонстрував уміння і навички, які відповідають освітньому рівню практичної підготовки.
2. Здійснив творчий підхід до практичної соціальної роботи, активно експериментував з формами і методами соціальної роботи, був сприйнятливим до специфічних контекстів і ситуацій професійної практики, виявив високий рівень професійної рефлексивності.
3. Відповідально, правильно, своєчасно і добросовісно виконав завдання практики, оформив необхідну документацію.
4. Сформував практичний досвід професійної діяльності, провів (соціальну акцію, тренінг, ігротеку, соціальний супровід, дослідження, інтерв'ю тощо).
5. Сформував професійні якості відповідно до професійного рівня.

«Добре»

Студент(ка) на достатньому рівні:

1. Продемонстрував уміння і навички, які відповідають освітньому рівню практичної підготовки.
2. Здійснив творчий підхід до практичної соціальної роботи.
3. Правильно і добросовісно виконав завдання практики, оформив необхідну документацію.
4. Сформував практичний досвід професійної діяльності, провів (соціальну акцію, тренінг, ігротеку, соціальний супровід, дослідження, інтерв'ю тощо).
5. Сформував професійні якості відповідно до професійного рівня.

«Незадовільно»

Студент(ка) на недостатньому рівні

1. Продемонстрував уміння і навички, які відповідають освітньому рівню практичної підготовки.
2. Здійснив творчий підхід до практичної соціальної роботи.
3. Виконав завдання практики, оформив необхідну документацію.
4. Не сформував практичний досвід професійної діяльності.
5. Не продемонстрував професійні якості відповідно до професійного рівня.

«Незадовільно»

Студент(ка) не виконав індивідуального завдання практики.

Звітність та підведення підсумків з практики

Результати проведення практики відображаються у звіті і щоденнику студента і звіті керівника практики від університету, який затверджується на засіданні кафедри.

Організації і установи, в яких проходить практика студентів спеціальності «Соціальна робота»

Сфера соціальної політики: управління соціального захисту населення; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; служби у справах дітей; будинки-інтернати для дітей-інвалідів, інвалідів і самотніх людей похилого віку, ветеранів війни та праці; територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг); центри і служби зайнятості; відділення Пенсійного фонду; реабілітаційні центри та інші заклади.

Сфера освіти і науки: загальноосвітні навчальні заклади, загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, загальноосвітні допоміжні школи-інтернати, загальноосвітні школи-інтернати для дітей з вадами розвитку (вадами слуху, зору, ДЦП та полімієліту), загальноосвітні санаторні школи-інтернати, реабілітаційні центри, вищі навчальні заклади.

Заклади та установи міжвідомчого підпорядкування: реабілітаційні центри.

Громадські організації та інші організації III сектору та їх підструктури (реабілітаційні центри, благодійні фонди).

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Метою ознайомчої практики (далі – ОП) є ознайомлення студентів 1 курсу із функціями і напрямками діяльності організацій соціальної сфери.

Завдання ОП - відвідування і ознайомлення з діяльністю організацій соціальної сфери за такими напрямками:

1. Структура організації соціальної сфери.
2. Нормативно-правове забезпечення діяльності, функції і професійні вимоги до фахівців соціальної роботи.
3. Клієнти організацій соціальної сфери, особи, які потребують соціальних послуг.
4. Інформаційні, комп'ютерні бази даних організації.
5. Науково-методичне та інформаційне забезпечення діяльності організації (буклети, проспекти, посібники, підручники, монографії).
6. Система партнерських зв'язків організації.

Бази ОП:

1. Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді.
2. Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг).
3. Реабілітаційні центри громадських організацій.
4. Загальноосвітні навчальні заклади.
5. Служби у справах дітей.
6. Центри і служби зайнятості.

Спеціальні (фахові) компетентності:

Когнітивна сфера: аналіз стану соціального середовища, визначення позитивних його ознак.

Емоційна сфера: встановлення доброзичливих відносин, розуміння один одного; застосування методів комунікації в ситуаціях безпосереднього міжособистісного спілкування; демонстрація постійної готовності до контакту і діалогу, взаєморозуміння; встановлення адекватних міжособистісних і конфіденційних стосунків в різних ситуаціях спілкування; виявлення оптимальних умов спілкування, забезпечення можливості розвитку

та формування особистості; встановлення контакту з людьми, сприймання їхнього настрою, навіювання і переконання словом.

Психомоторна сфера: здійснення самоменеджменту і саморегуляції у процесі навчально-виховної діяльності.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН

№ з/п	Захід	Кількість годин
1.	Організаційні збори на базі Університету «Україна».	2
2.	Настановчі збори на базі ОП.	2
3.	Оформлення щоденника ОП та індивідуального плану ОП.	2
4.	Реалізація практичної підготовки.	80
5.	Підготовка і захист звіту на підсумковій конференції.	4
	Усього	90

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Соціальна робота як професія.	6
2.	Етичний і професійний кодекс соціального працівника.	6
3.	Професійний і непрофесійний рівень соціальної роботи.	6
4.	Структура організації соціальної сфери.	6
5.	Нормативно-правове забезпечення діяльності, функції і професійні вимоги до фахівців соціальної роботи.	6
6.	Професійне спілкування соціального працівника.	6
7.	Зміст діяльності організацій соціальної сфери.	12
8.	Клієнти організацій соціальної сфери, особи, які потребують соціальних послуг.	16
9.	Інформаційні, комп'ютерні бази даних організації.	6
10.	Науково-методичне та інформаційне забезпечення діяльності організації.	6
	Система партнерських зв'язків організації.	4
	Усього:	80

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Метою навчальної практики (далі – НП) є удосконалення і закріплення теоретичних знань з циклу професійної, гуманітарної та практичної підготовки студентів 2 курсу через набуття професійних умінь і навичок, формування професійних якостей.

Завдання НП.

1. Вивчення, аналіз, оцінка об'єктів соціальної роботи (індивідів, сімей, груп, спільнот).
2. Навчання методам спілкування, активізації емоційної сфери, почуттів, переживань, застосування різновидів взаємодії і діяльності фахівців і клієнтів, соціального та інформаційного зв'язку.
3. Вивчення закономірностей процесу позитивної соціалізації, виховання, розвитку, формування особи, принципів діяльності.
4. Навчання засобам діагностики формування духовних цінностей, соціальних дій, умінь, навичок особистості і соціуму.
5. Вивчення методів соціальної роботи.
6. Вивчення системи соціальних послуг в системі організацій соціальної сфери.

Прикладні завдання НП.

1. Вивчення Законодавства України про соціальну роботу, освіту і систему організацій соціальної сфери; нормативно-правового забезпечення діяльності соціальних служб, органів освіти, громадських організацій.
2. Закріплення знань із системи служб соціальної роботи: соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служб у справах дітей, територіальних центрів соціального реабілітаційних закладів, громадських організацій та інш.
3. Вивчення особливостей ведення професійної документації в організаціях соціальної сфери.
4. Навчання реалізації соціально-педагогічних підходів у соціальній роботі в закладах освіти.
5. Вивчення умов та особливостей застосування інформатики та комп'ютерної техніки в організації.

6. Навчання способів встановлення партнерських зв'язків організацій соціальної сфери з православними парафіями та релігійними конфесіями.
7. Навчання особливостей психологічного підходу у соціальній роботі з клієнтами на основі психологічних знань.
8. Навчання особливостей превентивних та реабілітаційних заходів в діяльності державних і недержавних організацій соціальної сфери.
9. Закріплення знань з особливостей індивідуальної, групової, колективної соціальної роботи.
10. Розробка методики проведення ігротеки (клубної зустрічі), написання аналізу ситуації, розробка методики надання соціальної послуги.

Бази НП:

7. Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді.
8. Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг).
9. Реабілітаційні центри громадських організацій.
10. Загальноосвітні навчальні заклади.
11. Центри і служби зайнятості.
12. Управління соціального захисту всіх рівнів державного управління.
13. Пенсійний фонд, управління та фонди соціального страхування.
14. Будинки-інтернати для дітей-інвалідів, інвалідів та самотніх працездатних громадян, ветеранів війни та праці.
15. Вищі навчальні заклади.
16. Служби у справах дітей.
17. Позашкільні навчальні заклади

Спеціальні (фахові) компетентності:

У ході ТП у студентів формуються такі **уміння, навички, якості.**

Когнітивна сфера: аналіз стану соціального середовища, визначення позитивного ресурсу середовища, виявлення причини недоліків запланованих заходів; проведення соціально-педагогічного аналізу соціальної роботи за схемою: педагогічні компоненти мети соціальної роботи, педагогічний зміст соціальної роботи, соціально-педагогічні методи соціальної роботи; аналіз літературних джерел, досвіду роботи.

Емоційна сфера: встановлення доброзичливих відносин, розуміння один одного; проведення активного обміну інформацією, у процесі якого формуються навички орієнтуватися, аналізувати мотиви, мету, установки клієнта; застосування методів комунікації в ситуаціях безпосереднього міжособистісного спілкування; подолання антипатії, суперечливості, недовіри, некомунікабельності, категоричності; демонстрація постійної готовності до контакту, діалогу, взаєморозуміння; встановлення адекватних міжособистісних і конфіденційних стосунків в різних ситуаціях спілкування; виявлення оптимальних умов спілкування, забезпечення можливості розвитку та формування особистості; встановлення контакту з людьми, сприймання їх настрою, навіювання і переконання словом.

Психомоторна сфера: застосування існуючої нормативно-правової бази, що визначає становище клієнта (соціальної групи), регулює соціальні відносини; пояснення у доступній для клієнта формі мети і змісту соціальної роботи.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН

№ з/п	Захід	Кількість годин
1.	Організаційні збори на базі Університету «Україна».	2
2.	Настановчі збори на базі НП.	2
3.	Оформлення щоденника НП та індивідуального плану НП.	2
4.	Реалізація практичної підготовки.	82
5.	Підготовка і захист звіту на підсумковій конференції.	2
Усього		90

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Сучасна система організацій соціальної сфери та освіти, їх соціальні функції і проблеми, система надання соціальних послуг.	2
2.	Особистість дитини, її розвиток, залежність від середовища.	4
3.	Соціальний працівник і соціальний педагог: професіоналізм і практика.	4
4.	Державна політика захисту дитинства і материнства в Україні.	2
5.	Методи соціальної роботи в школі, мікрорайоні, дитячому закладі оздоровлення та відпочинку.	10
6.	Методи соціальної роботи в громадській організації.	4
7.	Методи соціальної роботи з сім'єю.	12
8.	Методи соціальної роботи із важкими підлітками.	10
9.	Методи соціальної роботи з людьми з обмеженням життєдіяльності.	12
10.	Ігрові методи соціально-педагогічної роботи.	10
11.	Методи соціальної роботи з людьми похилого віку.	6
12.	Методи соціальної роботи з обдарованими дітьми.	6
Усього:		82

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ ПРОВЕДЕННЯ НП

Управління соціального захисту всіх рівнів державного управління, Пенсійний фонд, управління та фонди соціального страхування.

- ❖ Законодавча та нормативно-правова база діяльності галузі, нормативно-правове забезпечення діяльності організації.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування у соціумі.
- ❖ Особливості і напрямки роботи із особами, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують соціальних послуг.
- ❖ Порядок роботи із документацією в організації.
- ❖ Перелік соціальних послуг, які надає організація.
- ❖ Інформаційні системи та науково-методичне забезпеченням діяльності організації.

Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді.

- ❖ Нормативно-правове забезпечення функціонування соціальної служби.
- ❖ Система клієнтури соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців соціальної служби, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування у соціумі.
- ❖ Особливості індивідуальної і групової соціальної роботи.
- ❖ Соціальні програми і проекти.
- ❖ Інформаційні бази даних соціальної служби.
- ❖ Порядок ведення документації у службі.
- ❖ Науково-методичне та інформаційного забезпечення діяльності служби (буклети, проспекти, посібники, підручники, монографії).

Служби у справах дітей.

- ❖ Нормативно-правове забезпечення служби, положення про службу, порядок роботи.
- ❖ Порядок і режим діяльності притулку у справах неповнолітніх служби у справах дітей, кримінальної міліції у справах неповнолітніх.
- ❖ Індивідуальні, групові і масові форми і методи соціальної роботи з дітьми.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування у соціумі.

- ❖ Система партнерських зв'язків служби.
- ❖ Психолого-педагогічні особливості розвитку дітей.
- ❖ Порядок ведення документації.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційне забезпечення діяльності служби.

Будинки-інтернати для дітей-інвалідів, інвалідів та самотніх непрацездатних громадян, ветеранів війни та праці.

- ❖ Нормативно-правове забезпечення діяльності організації, положення про заклад.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування.
- ❖ Біографії вихованців та мешканців інтернатного закладу, вікові особливості, особливості психофізичного розвитку та життєдіяльності, етика спілкування у соціумі, ведення документації.
- ❖ Основні напрямки психолого-педагогічної роботи закладу.
- ❖ Особливості соціально-педагогічної і соціальної роботи з вихованцями і мешканцями закладу на основі врахування вікових та статевих особливостей, індивідуального і диференційованого підходу.
- ❖ Прийоми індивідуальної і групової соціальної роботи.

Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

- ❖ Нормативно-правове забезпечення діяльності організації, положення про заклад.
- ❖ Особливості функціональних обов'язків фахівців, міждисциплінарних зв'язків у професійній діяльності персоналу закладу, етика спілкування у соціумі.
- ❖ Порядок оформлення пакету документації на догляд, нагляд та представництво інтересів осіб, які потребують соціальних послуг (угода, довідки, права, обов'язки, завдання та інш.).
- ❖ Напрямки і зміст соціальної роботи відповідно до структури Центру та його регіональних особливостей.
- ❖ Особливості надання соціальних послуг.
- ❖ Інформаційне та науково-методичне забезпечення діяльності Центру.

Центри і служби зайнятості.

- ❖ Законодавча та нормативно-правова база діяльності галузі, нормативно-правове забезпечення діяльності організації, положення про організацію.
- ❖ Особливості функціональних обов'язків фахівців, міждисциплінарних зв'язків у професійній діяльності персоналу закладу, етика спілкування у соціумі.
- ❖ Індивідуальні і групові форми роботи, соціально-педагогічні методи планування майбутнього.
- ❖ Зв'язки із роботодавцями, особливості партнерства з іншими організаціями та установами (науковими закладами, вищими навчальними закладами, середніми навчальними закладами та інш.).
- ❖ Інформаційні бази даних, порядок ведення документації.
- ❖ Науково-методичне забезпечення діяльності організації (методичні розробки, рекомендації, посібники ті інш.).

Заклади соціального захисту дітей: Центри соціально-психологічної реабілітації дітей.

- ❖ Нормативно-правове забезпечення діяльності організації, положення про Центр.
- ❖ Порядок влаштування і утримання дітей, особливості ведення документації.
- ❖ Особливості соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та ін. видів допомоги дітям.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців, міждисциплінарні зв'язки у професійній діяльності персоналу закладу, етика спілкування.
- ❖ Особливості психофізичного, інтелектуального, морального і духовного розвитку дітей.
- ❖ Особливості індивідуального, диференційованого соціально-педагогічного і психологічного підходу до дітей.
- ❖ Інформаційні бази даних Центру.
- ❖ Науково-методичне забезпечення діяльності організації (методичні розробки, рекомендації, посібники ті інш.).

Середні загальноосвітні школи.

- ❖ Нормативно-правова документація галузі та діяльності закладу, функціональні обов'язки фахівців закладу, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування у соціумі.
- ❖ Реалізація форм і методів соціально-педагогічної роботи з дітьми з метою позитивної адаптації і соціалізації.

- ❖ Методи превенції негативних явищ та реабілітації дітей з різними формами дезадаптацій.
- ❖ Особливості соціально-педагогічного патронажу дітей з особливими освітніми потребами.
- ❖ Особливості соціально-педагогічного патронажу дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.
- ❖ Форми і методи соціальної роботи на основі партнерських зв'язків школи із соціальними службами у сім'ї, дітей та молоді, службами у справах дітей та інш.
- ❖ Порядок ведення документації.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційне забезпечення соціально-педагогічної роботи у школі.

Загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

- ❖ Нормативно-правове забезпечення діяльності галузі та закладу, режим роботи і порядок утримання дітей, система соціального захисту і соціальної роботи із дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування.
- ❖ Особливості біологічного і соціального сирітства.
- ❖ Особливості життєдіяльності вихованців інтернатного закладу, умов життя, вікових, статевих, психофізичних особливостей розвитку, інтелектуальних, духовних потреб і запитів дітей.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування у соціумі.
- ❖ Особливості інтеграції дітей у суспільстві, підготовка до самостійного життя, планування майбутнього. Програми життєвого проектування.
- ❖ Система підготовки і передачі дітей на усиновлення, у прийомні сім'ї, будинки сімейного типу.
- ❖ Порядок ведення документації.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційне забезпечення соціально-педагогічної роботи у школі-інтернаті.

Загальноосвітні школи-інтернати для дітей з вадами психофізичного розвитку (розумово відсталі, з вадами зору, слуху, ДЦП та поліомієліту).

- ❖ Нормативно-правове забезпечення діяльності галузі та закладу, режим роботи і порядок утримання дітей, система

соціальної допомоги дітям-інвалідам та дітям з вадами розвитку.

- ❖ Система навчання і виховання дітей, психолого-педагогічна корекція розвитку.
- ❖ Особливості психофізичного розвитку дітей, вплив вади на соціальний розвиток дитини, вікові та статеві особливості життєдіяльності, особливі потреби дитини у додаткових послугах.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування у соціумі.
- ❖ Особливості інтеграції дітей з вадами психофізичного розвитку у суспільстві, система партнерських зв'язків з державними організаціями та організаціями III сектору.
- ❖ Форми і методи індивідуальної, групової і масової соціально-педагогічної роботи з дітьми.
- ❖ Порядок ведення документації.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційне забезпечення соціально-педагогічної та корекційно-відновлювальної роботи у школі-інтернаті для дітей з вадами психофізичного розвитку.

Вищі навчальні заклади.

- Нормативно-правове забезпечення діяльності галузі та закладу.
- Діяльність Студентської соціальної служби, функціональні обов'язки фахівців, міждисциплінарні зв'язки, етика спілкування.
- Система соціальних послуг, які надає Студентська соціальна служба.
- Пріоритетні напрями соціальної роботи Студентської соціальної служби (допомога і підтримка молоді із малозабезпечених сімей, з числа сиріт, молоді з особливими освітніми потребами, працевлаштування студентської молоді).
- Індивідуальна і групова соціальна робота: психолого-педагогічні консультації, групи взаємодопомоги і взаємопідтримки. Проведення масових заходів.
- Інформаційні послуги Студентської соціальної служби.

Навчально-реабілітаційні центри.

- ❖ Нормативно-правове забезпечення діяльності, положення про Центр.
- ❖ Порядок і режим роботи Центру: забезпечення умов для відновлення здоров'я, соціальної адаптації, професійної орієнтації дітей, що мають органічні та функціональні захворювання внутрішніх органів та систем, вади психофізичного розвитку.
- ❖ Особливості психофізичного розвитку дітей – вихованців Центру.
- ❖ Особливості функціональних обов'язків фахівців, міждисциплінарних зв'язків, етики спілкування.
- ❖ Особливості взаємодії із громадськими організаціями.
- ❖ Форми і методи індивідуальної і групової роботи з дітьми.
- ❖ Порядок ведення документації.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційне забезпечення соціально-педагогічної роботи у Центрі.

Позашкільні навчальні заклади: палаци, будинки дитячої творчості, Малі академії наук; Центри, станції юних туристів; дитячі флотилії, дитячі парки, школи естетичного виховання.

- Створення умов для творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку дітей та учнівської молоді у вільний від навчання час.
- Підготовка підлітків до життя в умовах переходу до ринкової економіки при впровадженні якісно нових форм і методів організації позашкільної життєдіяльності.
- Задоволення освітніх потреб дітей шляхом залучення до науково-експериментальної, дослідницької, художньої, декоративно-прикладної, еколого-природничої, туристсько-краєзнавчої та інших видів творчості.

Центр професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів (Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, Фонд соціального захисту інвалідів).

- ❖ Нормативно-правова база закладу, положення про Центр.
- ❖ Режим та порядок роботи Центру.
- ❖ Умови прийняття та перебування інвалідів у Центрі. Вивчення впливу особливостей психофізичного розвитку молоді з інвалідністю, нозології та групи інвалідності на

проведення реабілітаційних та профорієнтаційних заходів.

- ❖ Функціональні обов'язків фахівців, особливості міждисциплінарних зв'язків, етики спілкування у соціумі.
- ❖ Партнерські зв'язки Центру.
- ❖ Зміст роботи Центру (кабінет долікарняного догляду, маніпуляційний кабінет, кабінет психокорекції та психотерапії, кабінет лікувальної фізкультури, фізіотерапевтичний кабінет, кабінет соціально-середовищної реадптації, кабінет профорієнтації і вибору професій, соціально-побутовий комплекс господарського обслуговування).
- ❖ Порядок ведення документації.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу у Центрі.

Центр ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів (Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, Фонд соціального захисту інвалідів).

- ❖ Нормативно-правова база закладу, положення про Центр.
- ❖ Зміст роботи Центру: абілітація та реабілітація у поєднанні з навчанням та вихованням дітей-інвалідів, дітей з фізичними або розумовими вадами без відриву їх від сім'ї із залученням до участі в реабілітаційному процесі батьків, інших членів сім'ї дитини.
- ❖ Особливості психофізичного розвитку дітей у ранньому віці та провідна роль ранньої соціальної реабілітації у подальшому розвитку дитини.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців, особливості міждисциплінарних зв'язків.
- ❖ Партнерські зв'язки Центру.
- ❖ Науково-методичне забезпечення діяльності Центру.

Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку: міські дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які створюються на базі шкіл та позашкільних виховних установ і обслуговують дітей 7-10 років з прилеглих мікрорайонів; соціально-виховні заклади, в яких старшокласники поєднують працю та відпочинок; профільні оздоровчі заклади (туристичні, спортивні, юних техніків, натуралістів); позаміські дитячі оздоровчі заклади з цілодобовим

перебуванням дітей; міжнародні дитячі та юнацькі оздоровчі заклади на території України.

- ❖ Колектив загону, увага до розвитку дитячого самоврядування та формування у дітей організаторських умінь (виконання трудових, творчих завдань, доручень, уміння звітувати про них перед групою, уміння бути керівником нескладних справ тощо).
- ❖ Організація діяльності через систему доручень, зміст яких суттєво змінюється порівняно із школою.
- ❖ Навчання дітей працювати разом усім загonom, доводити розпочату справу до кінця, набуття навичок самообслуговування.
- ❖ Прищеплення дітям санітарно-гігієнічних навичок.
- ❖ Розвиток волі, виховання дисциплінованості при виконанні режимних моментів.
- ❖ Виховання у дітей доброзичливості, поваги, товарищескості у ставленні до людей, заохочення їх допитливості, розвиток естетичних почуттів і творчих здібностей, плекання любові до свого народу, Батьківщини, природи.
- ❖ Застосування різноманітних форм виховної роботи, серед яких чільне місце посідають ігри, конкурси, подорожі, свята.

Організації III сектору: громадські організації, установи, фонди, асоціації.

- ❖ Законодавча і нормативно-правова база організацій, статутна діяльність.
- ❖ Особливості надання соціальних послуг, зміст соціальних послуг.
- ❖ Система партнерських зв'язків з державними організаціями соціальної сфери.
- ❖ Зміст соціальних програм і проектів.
- ❖ Особливості індивідуальної, групової і масової соціальної роботи.
- ❖ Особливості міждисциплінарних зв'язків.

ТЕХНОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Мета технологічної практики (далі – ТП) - набуття навичок навчання на досвіді, виховання відповідальності на основі реалізації технологічних підходів у соціальній роботі у студентів 3 курсу.

Завдання ТП:

1. Закріпити знання з теорії соціальної роботи, встановити взаємозв'язок між теорією і практикою соціальної роботи.
2. Визначати способи планування соціальної роботи з клієнтами соціальних служб і волонтерами.
3. Вести професійну документацію.
4. Застосовувати методи наукового і соціологічного дослідження.
5. Розв'язувати конфлікти, створювати сприятливе соціальне середовище у соціумі.
6. Здійснювати різні види консультативної діяльності.
7. Проводити індивідуальну і колективну соціальну роботу.

Прикладні завдання ТП.

1. Участь у реалізації технології соціального супроводу сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах.
2. Участь у реалізації технології соціального супроводу прийомної сім'ї.
3. Реалізація технології і методики соціальної роботи у закладах соціального обслуговування соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді.
4. Реалізація технології і методики соціальної роботи в межах організації соціальної сфери.
5. Розробка програми і проведення соціологічного опитування (або соціально-педагогічного експерименту).
6. Розробка методики психодіагностики клієнтів певної категорії.
7. Проведення оцінки потреб клієнтів.
8. Розробка прикладної методики і технології соціальної роботи та її реалізація.

Спеціальні (фахові) компетентності.

Під час практичної підготовки закріплюються уміння і навички, сформовані на попередньому етапі навчання і формуються нові професійні уміння, навички і якості.

Когнітивні: визначення особливостей соціального функціонування індивідів, сімей, груп, спільнот; встановлення міри вмотивованості клієнта на співпрацю, визначення результатів співробітництва; діагностування і аналіз сутності проблем конкретного клієнта, їх ефективного розв'язання.

Психомоторні: розробка системи соціальної роботи з клієнтом і сім'єю, застосування принципів управління в соціальній роботі; виявлення готовності до роботи у професійній команді, організація роботи виконавців, управління ситуативним рішенням; визначення можливості застосування форм і варіантів технологічних рішень, розробка технологічного процесу; розробка методики і технології соціальної роботи з клієнтом, який перебуває у складних життєвих обставинах, проведення соціологічного дослідження або соціально-педагогічного експерименту, ведення ділової професійної документації, робота в команді фахівців.

На цьому етапі розпочинається робота із збору, накопичення, а у подальшому - аналізу досвіду роботи соціальних служб, що може бути основою наукової роботи студентів. Відбуваються пошуки себе у професії, формуються професійні інтереси, які знайдуть своє відображення у курсових роботах і магістерській дипломній роботі. Тому у студентів бажано сформувані розуміння необхідності збереження емпіричної інформації щодо унікального досвіду роботи організації соціальної сфери.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН

№ з/п	Захід	Кількість годин
1.	Організаційні збори на базі Університету «Україна».	2
2.	Настановчі збори на базі НП.	2
3.	Оформлення щоденника НП та індивідуального плану НП.	2
4.	Реалізація практичної підготовки.	125
5.	Підготовка і захист звіту на підсумковій конференції.	4
Усього		135

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Загальні технології соціальної роботи	10
2.	Прикладні (спеціальні) технології соціальної роботи.	25
3.	Технології соціальної роботи у різних сферах життєдіяльності.	20
4.	Методика соціологічного дослідження.	10
5.	Конфліктологія у соціальній роботі.	8
6.	Психологія особистості.	10
7.	Психологія соціальної роботи.	10
8.	Культура ділового спілкування.	12
9.	Конфесійна підтримка у соціальній роботі.	10
Усього:		125

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ ПРОВЕДЕННЯ ТП

Управління соціального захисту населення всіх рівнів державного управління, Пенсійний фонд, управління соціального страхування і фонди соціального страхування.

- ❖ Особливості і напрямки роботи із особами, які потребують соціальних послуг і перебувають у складних життєвих обставинах.
- ❖ Технологія соціальної діагностики (робота із документацією в організації).
- ❖ Технологія соціального забезпечення.
- ❖ Технологія соціальної опіки і піклування.

- ❖ Інформаційні технології в галузі, робота з інформаційними системами і науково-методичним забезпеченням діяльності організації.

Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді.

- ❖ Соціальна робота у команді.
- ❖ Соціальні програми і проекти.
- ❖ Робота із життєвими (соціальними) історіями клієнтів.
- ❖ Прикладна технологія соціального супроводу.
- ❖ Прикладна технологія оцінки потреб клієнтів.
- ❖ Методика проведення супервізії.

Заклади соціального обслуговування.

Соціальний центр матері та дитини.

- ❖ Особливості тимчасового утримання дітей та жінок у Центрі, режим і порядок роботи.
- ❖ Соціальні послуги: соціально-педагогічні, психологічні, правові, соціально-економічні, інформаційні.
- ❖ Індивідуальна соціальна робота.
- ❖ Функціональні обов'язки фахівців соціальної служби, міждисциплінарні зв'язки, соціальна робота у команді.
- ❖ Технологія соціальної діагностики.
- ❖ Технологія соціальної корекції.
- ❖ Технологія соціальної терапії.
- ❖ Технологія соціального забезпечення.

Соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

- ❖ Порядок прийому та влаштування дітей у заклад.
- ❖ Соціальні послуги: психологічні, соціально-педагогічні, юридичні, соціально-економічні, інформаційні.
- ❖ Індивідуальна робота з дітьми-сиротами.
- ❖ Міждисциплінарні зв'язки, соціальна робота у команді.
- ❖ Технологія соціальної діагностики.
- ❖ Технологія соціальної корекції.
- ❖ Реалізації методів соціально-культурної анімації, консультування з правових питань і соціально-правового захисту, методу життєвого проектування.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційним забезпеченням діяльності закладу.

Центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями.

- ❖ Нормативно-правове забезпечення діяльності закладу, функціональні обов'язки фахівців, режим денного перебування дітей та молоді.
- ❖ Соціальні послуги: соціально-педагогічні, психологічні, соціально-медичні, юридичні та інформаційні.
- ❖ Індивідуальна соціальна робота.
- ❖ Міждисциплінарні зв'язки, соціальна робота у команді.
- ❖ Психолого-педагогічні особливості розвитку дітей, психофізичний стан, вибір форм і методів соціальної роботи.
- ❖ Форми і методи соціально-педагогічної та соціальної роботи з батьками.
- ❖ Навчально-методичне та інформаційне забезпечення діяльності закладу.
- ❖ Прикладні технології соціальної роботи.

Служби у справах дітей.

- ❖ Психолого-педагогічні особливості розвитку дітей, які знаходяться на обліку у центрі. Життєва (соціальна) історія дитини.
- ❖ Методи соціальної роботи: організаційні, соціологічні, психологічні, актуальні методи соціальної роботи, педагогічні та соціально-педагогічні методи соціальної роботи з дітьми.
- ❖ Прикладні технології соціальної роботи: супровід, рейди, захист.

Будинки-інтернати для дітей-інвалідів, інвалідів та самотніх непрацездатних громадян, ветеранів війни і праці.

- ❖ Робота команди фахівців.
- ❖ Робота з життєвими (соціальними) історіями вихованців та мешканців інтернатного закладу.
- ❖ Психолого-педагогічна робота.
- ❖ Соціально-педагогічна і соціальна робота: врахування вікових та статевих особливостей, індивідуального, диференційованого підходу до кожного індивіда.
- ❖ Технологія соціального обслуговування.
- ❖ Догляд та нагляд, індивідуальна і колективна соціальна робота.
- ❖ Форми і методи соціальної роботи: організаційні, соціологічні, психологічні, актуальні методи соціальної роботи, педагогічні та соціально-педагогічні методи соціальної роботи.

Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

- ❖ Технологія соціального обслуговування.
- ❖ Прикладна технологія обстеження матеріально-побутових умов життя.
- ❖ Прикладна технологія оцінки потреб.
- ❖ Форми і методи соціальної роботи: організаційні, соціологічні, психологічні, актуальні методи соціальної роботи, педагогічні та соціально-педагогічні методи соціальної роботи.

Центри і служби зайнятості.

- ❖ Технологія діагностики професійного відбору.
- ❖ Реалізація організаційних, соціологічних, психологічних, педагогічних методів соціальної роботи.
- ❖ Єдина технологія обслуговування населення - ЄТОН.
- ❖ Робота з роботодавцями, система соціального партнерства.
- ❖ Робота з інформаційними базами даних, навчально-методичним забезпеченням.

Заклади соціального захисту дітей: Центри соціально-психологічної реабілітації дітей.

- ❖ Особливості соціальної, соціально-педагогічної, психологічної, медичної, правової та ін. видів допомоги дітям.
- ❖ Особливості психофізичного, інтелектуального, морального і духовного розвитку дітей. Життєві (соціальні) історії дітей, ведення документації.
- ❖ Робота команди фахівців.
- ❖ Реалізація індивідуального соціально-педагогічного і психологічного підходу до дітей; проведення індивідуальної і колективної соціальної роботи, психолого-педагогічної корекції розвитку дітей, соціальної роботи з батьками.
- ❖ Реалізація методів формування власної життєвої позиції дітей для подолання асоціальної поведінки та трудової адаптації.
- ❖ Реалізація організаційних, соціологічних, психологічних, актуальних методів соціальної роботи, педагогічних та соціально-педагогічних методів соціальної роботи.
- ❖ Прикладні технології соціальної роботи з дітьми.
- ❖ Діяльність служб Центру (відділення соціальної, психологічної та педагогічної діагностики і реабілітації, лікувально-профілактичне відділення, юридична служба, служба «Телефон довіри для дітей»).

Середня загальноосвітня школа.

- ❖ Форми і методи соціально-педагогічної роботи з дітьми з метою розвитку позитивної соціалізації.
- ❖ Методи превенції негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі, реабілітація дітей з різними формами дезадаптацій.
- ❖ Соціально-педагогічний патронаж дітей з особливими потребами, соціальна історія дитини.
- ❖ Соціально-педагогічний патронаж дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування із сімей опікунів, фостерних сімей, будинків сімейного типу.
- ❖ Індивідуальна і групова соціально-педагогічна роботи: ведення виховної бесіди, психолого-педагогічне консультування, групи «Рівний-рівному» та ін.
- ❖ Соціально-педагогічні технології соціальної роботи з дітьми, які потрапили у складну життєву ситуацію.
- ❖ Технології соціальної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі.

Загальноосвітня школа-інтернат для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

- ❖ Особливості життєдіяльності вихованців інтернатного закладу; вікові, статеві, психофізичні особливості розвитку; інтелектуальні і духовні потреби і запити дітей.
- ❖ Життєва (соціальна) історія дитини, ведення документації.
- ❖ Соціально-педагогічна робота з дітьми, вивчення особливостей інтеграції дітей у суспільстві, підготовка до самостійного життя, планування майбутнього.
- ❖ Прикладна технологія життєвого проектування, соціальна інтеграція і соціальна інклюзія.
- ❖ Технології соціальної роботи у загальноосвітній школі-інтернаті для дітей-сиріт.
- ❖ Підготовка і передача дітей на усиновлення, у прийомні сім'ї, будинки сімейного типу.

Загальноосвітня школа-інтернат для дітей з вадами психофізичного розвитку (розумово відсталі, з вадами зору, слуху, ДЦП та поліомієліту).

- ❖ Життєва (соціальна) історія дитини.
- ❖ Соціально-педагогічна робота з дітьми.

- ❖ Індивідуальна і групова соціально-педагогічна робота з дітьми: індивідуальна бесіда, ігрові форми роботи, проведення клубної зустрічі для батьків.
- ❖ Соціальна інтеграція та соціальна інклюзія дітей у суспільстві, партнерство з різними організаціями та установами.
- ❖ Технології соціальної роботи у загальноосвітній школі-інтернаті для дітей з вадами розвитку.

Вищий навчальний заклад.

- ❖ Індивідуальна, групова, колективна і масова соціальна робота.
- ❖ Моделі соціальної роботи у вищому закладі.
- ❖ Технології соціальної роботи у вищому навчальному закладі.

Навчально-реабілітаційний центр.

- ❖ Програми відновлення здоров'я: всебічна глибока діагностика фізичного стану організму дитини, лікувально-реабілітаційні та профілактичні заходи.
- ❖ Соціально-педагогічна реабілітація дітей: створення умов збагаченого освітнього середовища, умов для професійного самовизначення та соціальної адаптації.

Позашкільні навчальні заклади: палаци, будинки дитячої творчості, Малі академії наук; Центри, станції юних туристів; дитячі флотилії, дитячі парки, школи естетичного виховання.

- ❖ Соціальний розвиток обдарованих дітей.
- ❖ Соціально-культурна анімація.

Центр професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів (Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, Фонд соціального захисту інвалідів).

- ❖ Технології соціальної роботи у Центрі.
- ❖ Індивідуальна соціальна робота, методи психотерапії та психокорекції.

Центр ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів (Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, Фонд соціального захисту інвалідів).

- ❖ Прикладна технологія ранньої соціальної реабілітації дітей з особливими потребами.
- ❖ Робота з абілітації та реабілітації у поєднанні з навчанням та вихованням дітей-інвалідів з фізичними або розумовими

вадами без відриву їх від сім'ї із залученням до участі в реабілітаційному процесі батьків, інших членів сім'ї дитини.

- ❖ Індивідуальна та групова соціально-педагогічна робота.
- ❖ Соціально-педагогічна робота з батьками.

Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку:

- ❖ Соціально-культурна анімація.
- ❖ Технології соціальної роботи в оздоровчому таборі.

Організації III сектору: громадські організації, установи, фонди, асоціації.

- ❖ Індивідуальна, групова і масова соціальна робота.
- ❖ Представництво інтересів клієнтів.
- ❖ Технологія соціального проектування.

СТАЖУВАЛЬНА ПРАКТИКА

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Мета стажувальної практики (далі – СП) - набуття навичок навчання на досвіді соціальної роботи з різними цільовими групами та категоріями клієнтів організацій соціальної сфери студентів 4 курсу.

Прикладні завдання СП:

1. Менеджмент персоналу і менеджмент системи клієнтури.
2. Консультування у соціальній роботі.
3. Методологія та організація соціальних досліджень.
4. Особливості та етика спілкування з різними категоріями клієнтів.
5. Технології, методики, методи соціальної роботи з сім'єю, дітьми та молоддю.
6. Проведення консультативної бесіди з клієнтом Служби.
7. Розробка методики і проведення тренінгового заняття.
8. Розробка і реалізація соціального проекту в соціальній роботі з певною категорією клієнтів.
9. Участь у проведенні масових заходів (профілактичний рейд, фестиваль (виставка, конкурс) творчості, талантів і обдаровань, соціальна акція та інш.).
10. Розробка програми і проведення соціального дослідження.

Задачі із реалізації функцій соціальної роботи:

Організаційно-управлінська: сприяння ефективній організації соціальної роботи в соціальній службі або організації соціальної сфери, управління наданням соціальних послуг окремій людині, групі клієнтів, сім'ї, общині.

Соціально-діагностична: вивчення особливостей групи, прошарку, особи, ступеня і спрямованості на них мікро-, мезо-, макро-факторів середовища; встановлення диференційованих, індивідуалізованих і точно визначених проблем клієнтів для організації надання допомоги, підтримки, захисту; вивчення, аналіз та оцінка об'єктів соціальної роботи (індивідів, сімей, груп); діагностика результативності процесу співробітництва.

Прогностична: передбачення розвитку подій, процесів, програмування, прогнозування впливу на об'єкти соціальної роботи всіх соціальних інститутів суспільства, моделювання соціальної поведінки цих об'єктів; визначення цілей та способів втручання

соціального працівника у проблеми клієнта; прогнозування, програмування, проектування процесів розв'язання проблем клієнтів з метою надання кваліфікованої допомоги.

Соціально-комунікативна: встановлення контактів з тими, хто потребує допомоги і підтримки, організація обміну інформацією, сприяння включенню різних інститутів суспільства в діяльність соціальних служб, допомога у сприйнятті і розумінні іншої людини; формування стратегії і тактики співробітництва соціального працівника з клієнтами.

Правозахисна: використання законів і правових актів, спрямованих на надання допомоги, підтримка і захист населення, що проживає в країні і за її межами; використання правових норм для захисту прав та інтересів клієнтів, сприяння у застосуванні засобів державного примусу і реалізації юридичної відповідальності щодо осіб, які вдаються до прямих чи опосередкованих протиправних дій щодо клієнтів.

Терапевтична: організація соціального консультування, коригування міжособистісних стосунків, допомога в соціальній реабілітації всім, хто потребує допомоги, сприяння соціальній адаптації особи.

Превентивна: передбачення і приведення в дію соціально-правових, юридичних, психологічних, соціально-медичних, педагогічних та інших механізмів попередження і подолання негативних явищ; організація соціально-терапевтичної, соціально-побутової, психолого-педагогічної, медичної, юридичної та іншої допомоги; забезпечення захисту прав сім'ї, жінок, підлітків, дітей, молоді; запобігання виникненню можливих життєвих проблем у окремих індивідуумів; збереження, підтримка і захист нормального рівня життя і здоров'я людей.

Соціально-педагогічна: виявлення інтересів і потреб людей у різних видах діяльності (виховній, навчальній, освітній, культурно-дозвільневій, спортивно-оздоровчій, технічній, художній творчості, туризмі), залучення до роботи різних установ, організацій, громадськості, творчих та інших спілок, спеціалістів, тренерів, організаторів рекреаційної, культурно-дозвільневої, туристично-краєзнавчої роботи, сприяння позитивній соціалізації особистості.

Соціально–економічна: сприяння і надання необхідної допомоги та підтримки різним категоріям населення (людям з обмеженням життєдіяльності, дітям-сиротам, людям похилого віку, молодим сім'ям), надання натуральної та грошової допомоги, встановлення пільг; надання державної соціальної допомоги, одноразових компенсацій; здійснення соціально-побутового патронажу.

Науково-дослідницька: визначення проблем, конкретних тем досліджень; добір та аналіз літературних джерел і досвіду роботи; використання наукових методів збирання первинної інформації та її обробки; оформлення результатів досліджень та визначення шляхів впровадження їх у практику; проведення соціального емпіричного дослідження.

Контрольно-наглядова: здійснення контролю за виконанням прийнятих рішень, за цільовим використанням коштів, передбачених для надання адресної соціальної допомоги. Проведення перевірок надання соціальної допомоги, для участі в яких залучаються відповідні спеціалісти. Оформлення необхідних документів, перевірка правильності заповнення та їх видачі на отримання різних видів соціальної допомоги. Перевірка правильності надання соціальної допомоги.

Рекламно-пропагандистська: організація реклами соціальних послуг, пропаганда та поширення ідей соціального захисту людини, забезпечення клієнтів необхідною інформацією у зрозумілій і доступній для них формі, надання багатоваріантних порад і пропозицій.

Соціально–медична: організація роботи з формування здорового способу життя, допомога в оволодінні основами надання першої медичної допомоги, культури харчування, санітарно-гігієнічними нормами; організація роботи з планування сім'ї, формування відповідального ставлення до репродуктивної і сексуальної поведінки, сприяння у підготовці молоді до сімейного життя.

Освітня: формування зацікавленості у навчанні та підвищенні кваліфікації. Створення сприятливих умов для навчання, виявлення індивідуальних потреб особистості у набутті знань з основ соціальної роботи, ведення соціального діалогу і формування життєвої компетенції, соціальних умінь і навичок.

Спеціальні (фахові) компетентності.

Під час практичної підготовки закріплюються уміння і навички, сформовані на попередніх етапах навчання і формуються нові професійні уміння, навички, якості.

Когнітивна сфера: володіння методикою дослідницької роботи з аналізу конкретних явищ і процесів у соціальній сфері; визначення проблеми, конкретної теми дослідження; розроблення програми і плану соціального дослідження; проведення дослідження; аналіз літературних джерел, досвіду діяльності організацій соціальної сфери, результатів проведеного дослідження; вміння використовувати і впроваджувати отримані результати; оформлення результатів дослідження.

Психомоторна сфера: Володіння прийомами і засобами управління діяльністю клієнтів соціальних служб, праця у команді фахівців. Застосування на практиці методів, прийомів і засобів соціальної роботи; прикладних методик і технологій соціальної роботи, технологій соціальної роботи у різних сферах життєдіяльності.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН

№ з/п	Захід	Кількість годин
1.	Організаційні збори на базі Університету «Україна».	2
2.	Настановчі збори на базі СП.	2
3.	Оформлення щоденника СП та індивідуального плану СП.	2
4.	Реалізація практичної підготовки.	125
5.	Підготовка і захист звіту на підсумковій конференції.	4
Усього		135

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин
1.	Менеджмент соціальних послуг.	10
2.	Консультавання у соціальній роботі.	10
3.	Технології, методики, методи соціальної роботи з людьми похилого віку.	20
4.	Особливості та етика спілкування з клієнтами соціальних служб.	15
5.	Технології, методики, методи соціальної роботи з сім'єю, дітьми та молоддю.	30
6.	Методика проведення тренінгового заняття.	10
7.	Соціальне проектування.	10
8.	Методологія та проведення соціальних досліджень.	20
Усього		125

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ ПРОВЕДЕННЯ СП

Управління соціального захисту населення

- ❖ Особливості соціального забезпечення, соціального страхування, соціальної опіки і піклування різних категорій громадян.

Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді.

- ❖ Особливості соціальної роботи із сім'єю, дітьми та молоддю.
- ❖ Особливості соціальної роботи в рамках програм і проектів соціальних служб.
- ❖ Профілактика відмови від дитини і соціального сирітства.
- ❖ Соціальна корекція тимчасових відхилень у життєдіяльності жінок та їхньому емоційному стані.

- ❖ Особливості індивідуальної і групової соціальної роботи з дітьми-сиротами.
- ❖ Прикладна технологія життєвого проектування.
- ❖ Технології соціальної реабілітації та соціальної адаптації дітей та молоді з функціональними обмеженнями.
- ❖ Міжнародні соціальні проекти і програми.

Служби у справах дітей.

- ❖ Прикладні методики індивідуальної, групової та масової соціальної роботи з дітьми.
- ❖ Методи соціальної роботи з дітьми.
- ❖ Форми і методи соціально-педагогічної роботи з дітьми з метою позитивної адаптації та соціалізації, духовного розвитку дітей.
- ❖ Прикладні методики просвітницької соціально-педагогічної роботи з формування здорового способу життя, культури взаємовідносин у соціумі, сімейних взаємостосунків.

Будинки-інтернати для дітей-інвалідів, інвалідів та самотніх непрацездатних громадян, ветеранів війни та праці.

- ❖ Особливості соціально-педагогічної і соціальної роботи з вихованцями і мешканцями будинків-інтернатів для дітей-інвалідів, інвалідів та самотніх непрацездатних громадян.
- ❖ Особливості просвітницьких соціально-педагогічних методик в діяльності закладу соціальної роботи.
- ❖ Метод соціально-культурної анімації в соціальній роботі з дітьми і дорослими.
- ❖ Особливості реалізації технологій соціальної роботи.

Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

- ❖ Прикладна технологія соціального обслуговування.
- ❖ Особливості діяльності Університетів третього віку.
- ❖ Особливості соціалізації людини похилого віку протягом життя.

Центри і служби зайнятості.

- ❖ Прикладна технологія професійної орієнтації дітей і молоді.
- ❖ Методика життєвого проектування у діяльності служб зайнятості.
- ❖ Прикладна методика працевлаштування людей з особливими потребами.

Заклади соціального захисту дітей: Центри соціально-психологічної реабілітації дітей.

- Особливості соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді.

Середня загальноосвітня школа.

- ❖ Методи превенції негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі та реабілітації дітей з різними формами дезадаптацій.
- ❖ Соціально-педагогічні технології у роботі з дітьми.
- ❖ Прикладні методики соціально-педагогічного патронажу дітей з особливими освітніми потребами, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (із сімей опікунів, фостерних сімей, будинків сімейного типу).
- ❖ Прикладні методики просвітницької соціальної роботи для інклюзивної системи навчання: тренінги і факультативні уроки для дітей, лекції і тренінги для персоналу і батьків, масові форми соціальної роботи.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної, групової, колективної, масової соціально-педагогічної роботи з дітьми.

Загальноосвітня школа-інтернат для дітей-сиріт і дітей, які залишились без піклування батьків.

- ❖ Система соціального захисту і соціальної роботи із дітьми-сиротами і дітьми, які залишились без піклування батьків.
- ❖ Особливості життєдіяльності вихованців інтернатного закладу.
- ❖ Особливості соціально-педагогічної роботи з дітьми.
- ❖ Особливості інтеграції дітей-сиріт у суспільстві.
- ❖ Прикладна технологія життєвого проектування.
- ❖ Особливості психолого-педагогічної і корекційної роботи з дітьми.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної, групової, колективної, масової соціально-педагогічної роботи з дітьми.
- ❖ Прикладна технологія підготовки і передачі дітей на усиновлення, у прийомні сім'ї, будинки сімейного типу.

Загальноосвітня школа-інтернат для дітей з вадами психофізичного розвитку (розумово відсталі, з вадами зору, слуху, ДЦП та поліомієліту).

- ❖ Система соціального захисту, соціальної допомоги і підтримки дітей з особливими освітніми потребами.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної, групової, колективної і масової соціально-педагогічна робота з дітьми.
- ❖ Прикладні методики психолого-педагогічної корекції розвитку дитини.

- ❖ Прикладні методики соціально-педагогічної роботи з батьками.

Вищий навчальний заклад.

- ❖ Система соціальних послуг, які надає Студентська соціальна служба.
- ❖ Особливості соціальної роботи Студентської соціальної служби.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної, групової, колективної і масової соціальної роботи.
- ❖ Особливості соціальної роботи в інтегрованому освітньому середовищі.

Навчально-реабілітаційний центр.

- ❖ Особливості діяльності Центру.
- ❖ Особливості психофізичного розвитку дітей – вихованців Центру.
- ❖ Взаємозв'язки Центру з громадськими організаціями.
- ❖ Прикладні технології відновлення соціального здоров'я.
- ❖ Прикладна технологія педагогічної реабілітації дітей.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної і групової соціальної роботи.

Позашкільні навчальні заклади:

- ❖ Творчий, інтелектуальний і духовний розвиток дітей та учнівської молоді у вільний від навчання час.
- ❖ Соціально-культурна анімація.

Центр професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів (Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, Фонд соціального захисту інвалідів).

- ❖ Прикладні технології медичної та медико-соціальної реабілітації.
- ❖ Прикладні технології психокорекції та психотерапії, соціально-середовищної реадaptaції, профорієнтації.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної і групової соціальної роботи.

Центр ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів (Міністерство соціальної політики, Міністерство охорони здоров'я, Фонд соціального захисту інвалідів).

- ❖ Прикладна технологія абілітації та реабілітації дітей.
- ❖ Прикладна методика ранньої соціальної реабілітації дитини з особливими потребами.
- ❖ Прикладні методики соціально-педагогічної роботи з батьками.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної та групової соціально-педагогічної та корекційної соціальної роботи з дітьми.
- ❖ Прикладна технологія раннього втручання.

Організації III сектору: громадські організації, установи, фонди, асоціації.

- ❖ Особливості життєдіяльності, соціального розвитку членів організації, інтереси, потреби і запити у розвитку соціальної активності, соціальному захисті і допомозі, системі взаємодопомоги і взаємопідтримки.
- ❖ Соціальні послуги в організації.
- ❖ Технології соціального проектування, моделювання, посередництва, консультування, реабілітації в діяльності організації.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної, групової і масової соціальної роботи.

Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку:

- ❖ Прикладні методики соціальної роботи з дітьми.
- ❖ Прикладна методика дитячого самоврядування.
- ❖ Прикладна технологія оздоровлення дітей у дитячому таборі.
- ❖ Форми і методи виховної роботи з дітьми.
- ❖ Прикладні методики індивідуальної, групової, колективної і масової соціально-педагогічної роботи з різними віковими групами дітей в дитячому таборі оздоровлення і відпочинку.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Мета науково-дослідної та педагогічної практики (далі – НДПП) – проведення емпіричної частини магістерського кваліфікаційного дослідження, професійна підготовка студентів магістратури до викладацької діяльності.

Практика проводиться для студентів магістратури спеціальності «Соціальна робота» після вивчення курсів «Методологія та організація наукових досліджень», «Методика викладання соціальної роботи» в організаціях соціальної сфери, освіти та у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації.

Завдання практики:

Блок «Науково-дослідна практика»

1. Проведення емпіричного дослідження з проблем теорії і практики соціальної роботи в організаціях соціальної сфери і освіти.
2. Оформлення результатів емпіричного дослідження у зведених таблицях.

Блок «Педагогічна практика»

1. Розробка методики проведення навчальних занять - лекційного і семінарського (практичного); самостійне проведення навчальних занять під керівництвом викладачів-предметників.
2. Взаємовідвідування навчального заняття студента-практиканта, написання рецензії на проведене заняття.

Спеціальні (фахові) компетентності.

В результаті проходження практики студенти оволодівають такими **уміннями і навичками:**

Когнітивна сфера.

Уміння аналізувати, синтезувати, узагальнювати наукову інформацію, вербально оформлювати її в усній і письмовій формі. Використання гносеологічного підходу у визначенні методології наукового дослідження, виявлення дослідницької інтуїції у пошуках та інтерпретації наукової інформації, використання часткових методів соціологічного, педагогічного, психологічного дослідження для аналізу наукової інформації, самостійний, творчий підхід до аналізу результатів дослідної роботи. Формулювання, визначення мети наукового дослідження, організація констатуючого та формуючого експерименту, забезпечення підтримки з боку фахівців

та волонтерів для проведення дослідження, організація якісного оформлення та захисту дипломної роботи. Вміння інтегрувати знання з різних галузей наукового та суспільного життя, у тому числі – природничих та точних наук, виходити за рамки професійних інтересів та уподобань, виявляти свої творчі здібності. Виявлення здатності до інтелектуальної навчальної діяльності: зацікавленість в інтелектуальному саморозвитку, розширенні світогляду, збагаченні знань з різних галузей наукового і суспільного життя, заглиблення в предмет свого наукового дослідження, активізація до навчально-інтелектуальної діяльності.

Емоційна сфера.

Вміння встановлювати довірливі взаємовідносини з фахівцями бази практики, клієнтами соціальних служб для ефективного проведення дослідження, обміну інформацією, створення позитивного соціально-психологічного мікроклімату, умов для розвитку відповідальності та самоконтролю. Психологічна та психолого-фізіологічна регуляція, біологічна адаптованість та соціальна адаптація до різних соціальних умов, формування навичок самоменеджменту та самоконтролю. Вміння спілкуватись на професійні теми, обмінюватись інформацією, емпатійність та толерантність.

Психомоторна сфера.

Застосування набутих умінь і навичок для реалізації форм і методів соціальної роботи, прикладних методик соціальної роботи, соціальних послуг та технологій соціальної роботи. Створення педагогічно збагаченого соціального середовища, позитивний вплив на формування цінностей, світогляду, норм та правил взаємовідносин у соціумі. Організація і проведення лекційного (семінарського, практичного) заняття, підтримка порядку і дисципліни в академічній групі, сприяння ефективному засвоєнню і репродукуванню та творчому відтворенню навчальної інформації. Орієнтування в інформаційних потоках і використання важливої інформації у педагогічному процесі. Вміння об'єктивно підходити до самооцінки власної педагогічної діяльності, а також сокурсників у процесі оцінювання результатів проведення навчальних занять, уникнення упередженості, критицизму та невмотивованого суб'єктивізму при контрольно-оцінних заходах.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН

№ з/п	Захід	Кількість годин
1.	Організаційні збори на базі Університету «Україна».	2
2.	Настановчі збори на базі НДПП.	2
3.	Оформлення щоденника НДПП та індивідуального плану НДПП.	6
4.	Реалізація практичної підготовки: - Науково-дослідний блок - Педагогічний блок -	104 60
5.	Підготовка і захист звіту на підсумковій конференції.	6
Усього		180

Методика проведення навчального заняття ***Лекція-конференція на тему «Актуальні методи соціальної роботи».***

Лекція-конференція – інноваційний вид навчального заняття.
Лекція-конференція готується завчасно викладачем разом із студентами. 4-6 студентів отримують від викладача теми доповідей, які висвітлюються у визначеному порядку відповідно до змісту навчального матеріалу та логіки його побудови. Бажано, щоб науковий та практичний матеріал були знайомі студентові, тобто він виступав своєрідним експертом у певній галузі наукового знання, наприклад, під час написання курсової роботи або у нього був досвід проходження практики.

Стислий зміст лекційного заняття.

Телефонне консультування. Мобільна соціальна робота. Соціальна робота в громаді. Фостерінг. Самокерована соціальна робота. Супервізія в соціальній роботі.

Література:

Основна

1. Браун Аллан, Боурн Айен. Супервізор у соціальній роботі. – К., 2003. – 239 с.
2. Картер П., Джеффс, Марк К.Сміт. Практична соціальна робота. – К., 1996. – 184 с.
3. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. – Амстердам. – Киев, 1997.
4. Методичні рекомендації соціальним працівникам щодо соціального супроводу прийомних сімей.: К.- 1999. – 103 с.
5. Моховиков А.Н. Телефонное консультирование. – М.: Смысл, 2001. – 494 с.
6. Мюлендер О., Уорд Д. Самокерована групова робота./ Серія «Соціальна робота» – К., 1996. – 176 с.
7. Соціальна робота: В 3 ч.- К.: Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – Ч.2.: Основи соціальної роботи / А.М.Бойко, Н.Б.Бондаренко, О.С.Брижовата та ін.; За ред. Т.В.Семігіної, І.М.Григи. – 2004. – С.91-120.
8. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. / Л.Т.Тюптя, І.Б.Іванова. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2014. – 575 с.
9. Чейнен Г. Из тіней. / Серія «Соціальна робота». – К., 1997. – 172 с.

Хід лекційного заняття.

1. Організаційна частина: привітання, перевірка присутності студентів, оголошення теми і змісту лекційного заняття.
2. Виклад змісту лекційного заняття.
3. Підведення підсумків: завершення лекції, професійна рефлексія.

Мета лекційного заняття – активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі професійної комунікації.

Методичні завдання:

- презентація міні-лекцій;
- привернення уваги до репродуктивної діяльності студентів, виявлення творчого потенціалу у галузі викладання основ соціальної роботи;

- виявити здатність до обробки, аналізу та узагальнення інформації;
- знайомство з європейським та американським досвідом, можливістю його адаптації до вітчизняних умов;
- активізація процесу навчання;
- виявлення здатності студентів до контакту в нових освітньо-виховних умовах.

Методи навчання:

- вербальні: усні – монолог, діалог; письмові – запис інформації;
- активізації навчально-пізнавальної діяльності – презентації міні-лекцій;
- контролю та самоконтролю знань: метод запитань.

Семінар-диспут на тему «Актуальні методи соціальної роботи».

Хід семінарського заняття

1. Організаційна частина: привітання, перевірка присутності студентів, оголошення теми і плану семінарського заняття.
2. Основна частина семінарського заняття: перевірка і закріплення знань.
3. Підведення підсумків: завершення семінарського заняття, оголошення результатів успішності, професійна рефлексія.

Питання до дискусії:

1. Адаптація методу супервізії в соціальній роботі до вітчизняних умов.
2. Європейський досвід соціальної роботи на місцевому рівні. Порівняння з вітчизняним.
3. Особливості соціальної роботи у громаді в європейських країнах світу: погляд вчених і практиків.
4. Можливості методу фостерінгу на терені української системи соціальної роботи.
5. Використання досвіду проведення самокерованої групової роботи для активізації соціальної активності громадян.
6. Європейські традиції соціальної роботи: вітчизняна ситуація.

Методика проведення семінарського заняття

Мета семінарського заняття: активізація інтелектуального потенціалу студентів.

Методичні завдання:

Навчити:

- аналізувати та ефективно використовувати літературні джерела;
- формулювати та висловлювати власну думку;
- концентрувати увагу, орієнтуватися в інформаційних потоках;
- вміти застосовувати набуті знання на практиці;
- ефективно взаємодіяти у групі, виявляти комунікативні здібності;
- культурі ведення діалогу;

Виявити:

- рівень підготовки до заняття;
- здатність до ефективної взаємодії у групі;
- професійні пріоритети студентів;
- вміння використовувати набуті знання та літературні джерела;
- здатність до аналізу та узагальнення інформації;
- реалізацію системи умінь для вирішення типових задач діяльності.

Зміст типової задачі

Захист, допомога, підтримка прав та інтересів різних соціальних груп.

Здійснення різних видів консультування і корекції міжособових відносин, питань сім'ї і шлюбу, сприяння соціальній адаптації особистості.

Система умінь для вирішення типових задач діяльності

Визначати особливості, проблематику соціального функціонування (демографічні характеристики, фактори) індивідів, сімей, груп, спільнот.

Проводити активний обмін інформацією у процесі якої орієнтуватися, аналізувати мотиви, мету, установки клієнта.

Показувати постійну готовність до контакту, до діалогу, до взаєморозуміння.

Виявляти оптимальні умови спілкування, забезпечувати можливість розвитку та формування особистості.

Аналізувати літературні джерела, досвід.

Обирати оптимальні види та форми навчання: консультування, навчання на досвіді, участь в управлінні, делегування повноважень і т.ін.

Методи навчання

- вербальні: усні – монолог, діалог, дискусія;
- наочні – підготовлені студентами для теоретичного та практичного доведення правильності своєї думки схеми, таблиці, графіки тощо;
- активізації навально-пізнавальної діяльності: диспут;
- контролю та самоконтролю: метод фронтального опитування, метод запитань.

Метод педагогічного спостереження.

ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ студентів спеціальності 231 «Соціальна робота»

1. Проблема проектування соціальної роботи в системі охорони здоров'я.
2. Ідеї розвитку особистості в теорії і практиці соціальної роботи.
3. Особистісно орієнтований підхід до прийняття управлінських рішень в соціальній роботі.
4. Концептуальні засади покращення стану здоров'я особистості засобами соціальної роботи.
5. Особливості позитивної соціалізації молоді в умовах соціальної роботи: вітчизняний і європейський контекст.
6. Соціально-педагогічні засади соціальної роботи із розвитку творчого потенціалу особистості.
7. Традиції православного виховання в соціальній роботі.
8. Проблема соціальної роботи в конфесійній діяльності.
9. Проблема зв'язків з громадськістю (PR) в соціальному просторі соціальної роботи: міжнародний контекст.
10. Командна соціальна робота в резидентних і нерезидентних соціальних службах: міжнародний досвід.
11. Роль фахівця соціальної роботи під час підготовки дитини з інвалідністю до навчання в інклюзивному закладі.
12. Особливості супервізії в попередженні професійних ризиків в соціальній роботі.
13. Проблема формування моделі фахівця в соціальній роботі.

14. Специфіка соціального забезпечення різних категорій громадян у сучасній Україні на прикладі управління соціального захисту.
15. Соціальна робота з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах: досвід соціальних служб.
16. Особливості надання соціальних послуг в організаціях соціальної сфери в Україні.
17. Особливості діяльності учнівської соціальної служби у середній загальноосвітній школі.
18. Технологія і методика оцінки якості діяльності організації соціальної сфери.
19. Соціально-педагогічна послуга «Університет третього віку» в контексті соціальної роботи.
20. Історичні та соціокультурні умови становлення і розвитку системи соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
21. Особливості проектів із формування здорового способу життя в діяльності організацій соціальної сфери.
22. Особливості методів вивчення якості надання соціальних послуг в діяльності соціальних служб.
23. Особливості соціальної роботи в інклюзивному середовищі.
24. Особливості соціальної роботи в неурядових організаціях.
25. Специфіка міжнародних проектів в діяльності організацій соціальної сфери.
26. Особливості соціальної роботи в сільській місцевості з людьми з обмеженням життєдіяльності.
27. Стратегії покращення соціального благополуччя особистості у контексті соціальної роботи.
28. Особливості теоретико-практичних підходів до особистості клієнта в умовах соціальної роботи.
29. Методика та організація дослідження впливу на дітей з синдромом Дауна факторів соціалізації як механізмів їхньої інтеграції в суспільну систему.
30. Особливості соціальної роботи з людьми з особливими потребами в умовах неадаптованого та інтегрованого соціального середовища: порівняльний аспект.
31. Особливості соціальної роботи із розвитку само- і взаємодопомоги людей з обмеженням життєдіяльності.
32. Проблема моделювання позитивних соціальних змін в життєдіяльності сім'ї і особи: контекст соціальної роботи.
33. Особливості соціального обслуговування мешканців психоневрологічного інтернату.

34. Особливості соціальної роботи щодо попередження дезадаптації молоді з обмеженням життєдіяльності.
35. Особливості розвитку позитивної соціалізації людей поважного віку в межах соціальної роботи.
36. Особливості соціалізації дітей з обмеженням комунікації засобами соціальної роботи.
37. Особливості розв'язання проблеми дискримінації жінок у контексті соціальної роботи.
38. Соціальна робота з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах: досвід соціальних служб.
39. Особливості соціальної роботи з дітьми з особливими потребами у дошкільному закладі.
40. Особливості соціальної інклюзії людей з порушенням зору в Україні.
41. Особливості обмеження життєдіяльності людей похилого віку в умовах соціального обслуговування за місцем проживання.
42. Сучасні підходи до соціального захисту учасників бойових дій.
43. Особливості позитивної соціалізації дітей в загальноосвітній школі засобами соціальної роботи.
44. Сучасні методи роботи з попередження ВІЛ-СНІДу серед населення.
45. Напрями інтеграції людей з обмеженням життєдіяльності в громадській організації засобами соціальної роботи.
46. Особливості соціального обслуговування людей з обмеженням життєдіяльності у сільській місцевості.
47. Особливості технології арт-терапії в соціальній роботі.
48. Застосування технології соціальної терапії у соціальній роботі з дискордантними парами.
49. Проблема соціального консультування у соціальній роботі.
50. Технологізація соціальної роботи з дітьми з особливими потребами.
51. Методи і технології вирішення конфлікту в соціальній роботі.
52. Особливості захисту прав дитини в контексті соціальної роботи.
53. Формування життєвої компетентності особистості в соціальній роботі.
54. Особливості технології соціального супроводу сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах.
55. Особливості стабілізації соціального становища особистості в умовах соціальної роботи.
56. Проблема суїцидів у соціальній роботі: превенція і допомога.

57. Проблема соціальної превенції девіацій у соціальній роботі.
58. Проблема соціальної превенції наркозалежності в соціальній роботі.
59. Соціальна діагностика готовності майбутніх соціальних працівників до роботи з обдарованими дітьми з обмеженням життєдіяльності: ситуація і перспективи використання методу соціальної діагностики.
60. Особливості професійної і соціальної освіти у сфері соціальної роботи.
61. Напрями професійної корпоративної освіти в діяльності організацій соціальної сфери.
62. Проблема нормалізації працездатності фахівців соціальної роботи в умовах професійного перевантаження.

Методичні рекомендації щодо проведення наукового дослідження

Підготовка і захист магістерської кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього рівня «Магістр» є обов'язковим компонентом навчальних планів магістерських програм галузі знань – 23 «Соціальна робота», спеціальності – 231 «Соціальна робота». Магістерська робота являє собою закінчену наукову роботу з обраної теми, яка написана особисто автором під керівництвом наукового керівника, містить елементи наукового дослідження, які свідчать про вміння автора працювати з науковими і професійними літературними джерелами, узагальнювати та аналізувати фактичний матеріал, використовуючи теоретичні знання і практичні навички, що отримані при засвоєнні професійної освітньої програми, яка має актуальне значення у сфері соціальної роботи.

Магістерська робота – результат проведеного самостійного наукового дослідження, наукова праця у вигляді дипломної роботи, що підлягає обов'язковому рецензуванню з виставленням попередньої оцінки. Підсумкова державна атестація за програмами магістратури постає у публічному захисті магістерської роботи, за результатами якої державною атестаційною комісією (ДАК) виставляється підсумкова оцінка. Результати ДАК оформлюються протоколом.

В основі наукового дослідження є вивчення, експеримент (констатуючий, формуючий), концептуалізація і перевірка теорії з метою отримання наукових знань про структуру, властивості і

закономірності досліджуваного об'єкта (явища) за допомогою кількісних чи/і якісних методів дослідження. Даний вид наукового дослідження зумовлює можливість проведення емпіричного дослідження. Важливою особливістю магістерської кваліфікаційної роботи є обґрунтування новизни визначеної проблеми і отриманих результатів, а також обґрунтування самостійного характеру вирішення завдань дослідження.

Наукове дослідження – процес вироблення нових знань, один із видів пізнавальної діяльності; цілеспрямоване пізнання, результати якого виступають у вигляді системи понять, законів і теорій. Характеризується об'єктивністю, відновлюваністю, доведеністю, точністю, має два рівні – емпіричний і теоретичний.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Особливості проведення наукових досліджень у галузі соціальної роботи зумовлені специфікою соціальної роботи як науки і практичної діяльності. Наукове дослідження розпочинається з розвитку наукової ідеї. Розвиток ідеї до стадії вирішення завдань здійснюється як плановий процес наукового дослідження. Тільки планове, добре забезпечене сучасними засобами наукове дослідження дозволяє добре визначити і глибоко пізнати об'єктивні закономірності. У подальшому процес цільової та загальної ідейної обробки первинного задуму продовжується, вносяться уточнення, доповнення, розвивається намічена схема дослідження.

Основні ознаки наукового дослідження.

- Обов'язково цілеспрямований процес, досягнення усвідомлено поставленої мети, чітко сформованих завдань.
- Процес, спрямований на пошук нового, на творчість, на відкриття невідомого, на висунення оригінальних ідей, на нове висвітлення питань, що розглядаються.
- Характеризується системністю, що означає упорядкованість, приведення у систему і сам процес дослідження, і його результати.
- Певна доказовість, послідовне обґрунтування зроблених узагальнень і висновків.

Основні засоби науково-теоретичного дослідження.

- сукупність наукових методів, всебічно зумовлених і зведених в єдину систему;
- сукупність понять, строго визначених термінів, пов'язаних між собою, що створюють характерну мову науки.

Принципи організації і проведення дослідження

- Принцип об'єктивності.
- Врахування безперервних змін, розвитку досліджуваних елементів.
- Принцип єдності логічного та історичного.
- Системність вивчення процесу.
- Принцип сходження від абстрактного до конкретного, і від конкретного до абстрактного.

Методологія дослідження.

1. Філософська методологія визначає вищий рівень методологічного аналізу, що включає світоглядну інтерпретацію результатів науки, аналіз загальних форм і методів наукового мислення, його категоріальної будови з точки зору тієї чи іншої наукової картини світу.
2. Загальнонаукові принципи, підходи і форми дослідження: методи теоретичної кібернетики, системний підхід, методи ідеалізації, формалізації, алгоритмізації, моделювання, вірогідності.
3. Конкретно-наукова методологія, тобто сукупність методів, принципів дослідження і процедур, що застосовуються у тій чи іншій галузі науки – соціології, педагогіці, психології та ін.
4. Дисциплінарна методологія, тобто сукупність методів, принципів дослідження, процедур, які застосовуються в тій чи іншій науковій дисципліні, що входить в певну галузь науки і виникає на стику наук.
5. Міждисциплінарні дослідження. Підходи: системно-структурний, моделювання, вірогідно-стратегічний.

Тактичні засоби методологічного аналізу.

1. Емпіричний: спостереження, порівняння, рахування, вимір, анкетне опитування, співбесіда, тести.
2. Експериментально-теоретичний: експеримент, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, гіпотетичний, історичний і логічний методи.

3. Теоретичний: абстрагування, ідеалізація, формалізація, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аксіоматика, узагальнення.
4. Метатеоретичний: діалектичний метод, метод системного аналізу.

Логіка наукового дослідження

Емпіричний етап дослідження пов'язаний з отриманням і первинною обробкою вихідного фактичного матеріалу. Зазвичай виділяють факти дійсності і наукові факти.

Факти дійсності – події, явища, які відбуваються чи проходять насправді, це різні сторони, властивості, відносини об'єктів, що вивчаються.

Наукові факти – відображення свідомістю фактів дійсності, причому обов'язково перевірені, усвідомлені і зафіксовані в мові науки у вигляді емпіричних суджень.

1 стадія – процес отримання фактів;

2 стадія – первинна обробка і оцінка фактів у їх взаємозв'язку: усвідомлення і строгий опис фактів у термінах наукової мови; класифікація фактів, виділення основних взаємозв'язків між ними.

Теоретичний етап і рівень дослідження. Пов'язаний із глибоким проникненням у сутність досліджуваних явищ, з пізнанням і формулюванням у кількісній і якісній формах законів, явищ. На цьому етапі здійснюється прогнозування можливих подій чи змін у досліджуваних явищах, вироблюються принципи дії, практичні рекомендації.

Послідовність проведення теоретичного дослідження

1. Визначення теми і мети наукового дослідження.
2. Знайомство і опрацювання наукової і науково-методичної літератури з теми, складання бібліографії.
3. Визначення наукового апарату власного наукового дослідження (визначення проблеми, об'єкта, предмета, гіпотези, цілей і завдань).
4. Систематизація та аналіз наукових доробок.
5. Збір, накопичення, обробка, узагальнення та аналіз емпіричних даних.

Послідовність проведення емпіричного дослідження

1. Розробка програми емпіричного дослідження: визначення мети, завдань, етапів, характеристика групи респондентів.
2. Визначення методології дослідження і детальна характеристика методів дослідження.
3. Проведення емпіричного дослідження.
4. Узагальнення, обробка, систематизація, аналіз отриманої інформації.
5. Написання рекомендацій або пропозицій.

Методи дослідження

У наукових дослідженнях в галузі соціальної роботи використовуються такі методи дослідження:

філософські: умоглядно-філософський та позитивізм;

методи емпіричного дослідження: спостереження, експеримент, порівняння, опис, вимірювання;

методи теоретичного пізнання: гіпотетико-дедуктивний метод, сходження від абстрактного до конкретного і від конкретного до абстрактного;

загальнологічні методи і прийоми дослідження: аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, узагальнення, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, системний підхід, вірогіднісно-статистичні методи;

внутрішньо- та міждисциплінарні методи: соціологічне інтерв'ю, соціологічне опитування, контент-аналіз.

**ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
ДЛЯ НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ (МКР)
зі спеціальності «Соціальна робота»**

Тема:

Зміст:

ВСТУП

РОЗДІЛ I

1.1

1.2

1.3

РОЗДІЛ II

2.1

2.2

2.3

РОЗДІЛ III

3.1 Програма емпіричного (прикладного) дослідження

3.2 Методологія і методи емпіричного (прикладного) дослідження

3.3 Аналіз результатів емпіричного (прикладного) дослідження

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток В

Додаток С

Терміни підготовки і написання МКР

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Контроль
1.	Узгодження теми наукового дослідження, змісту, наукового апарату.		Завідувач кафедри Науковий керівник МКР
2.	Огляд наукової літератури (історичний, тематичний) з теми дослідження		Викладач НД «Методологія та організація наукових досліджень» Науковий керівник МКР
3	Розробка програми емпіричного дослідження		Викладач НД «Методологія та організація наукових досліджень» Науковий керівник МКР
4	Написання і захист курсової роботи з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»		Викладач НД «Методологія та організація наукових досліджень» Науковий керівник МКР
5	Проведення емпіричного дослідження, підрахунок результатів, зведення у таблицю, написання звіту про науково-дослідну практику		Керівник науково-дослідної практики Науковий керівник МКР

6	Написання аналізу емпіричного дослідження		Науковий керівник МКР
7.	Подання науковому керівнику I розділу МКР		Науковий керівник МКР
8.	Подання науковому керівнику II розділу МКР		Науковий керівник МКР
9.	Написання і захист курсової роботи з навчальної дисципліни «Сучасні моделі та технології соціальної роботи»		Науковий керівник МКР
10.	Підготовка МКР для попереднього захисту, написання тексту МКР		Науковий керівник МКР
11.	Попередній захист МКР, отримання відгуку від наукового керівника і зовнішньої рецензії.		Науковий керівник МКР
12.	Подання МКР науковому керівнику у переплетеному вигляді для перевірки		Науковий керівник МКР
13	Допуск МКР до захисту на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки.		Завідувач кафедри
14	Захист МКР.		Екзаменаційна випускова комісія

Науковий

керівник

МКР

_____ (Прізвище, І.Б., підпис)

Студент(ка)

_____ (Прізвище, І.Б., підпис)

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. – 558 с. (Програма «Трансформація гуманітарної освіти в Україні» Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
2. Антология социальной работы. В 5 т. \ Сост. М.Ф.Фирсов. - М.: Сварогъ - НВФСПТ, 1994-1995.
3. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Академія праці та соціальних відносин. — К. : Центр навчальної літератури, 2005. — 172с.
4. Браун А., Боурн А. Супервізор у соціальній роботі. – К.:Пульсари, 2003.
5. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У.Гончаренко. – К.: Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.
6. Доуэл Марк, Марш Питер. Ориентированная на решение задачи социальная работа / Асоціація психіатрів України. — К., 1997. — 135с.
7. Іванова І.Б. Соціальна робота з людьми з особливими потребами. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ПВП «Задруга», 2011. – 416 с.
8. Капська А. Й., Безпалько О. В., Вайнола Р. Х., Вакуленко О. В., Карпенко О. Г. Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посібник / Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Упоряд.: С.Я.Харченко, М.С.Кратінов, Л.Ц.Ваховський, О.П.Песоцька, В.О.Кратінова, О.Л.Караман. - Луганськ: 2005. – 408.
9. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: Навч. посібник / Український державний центр соціальних служб для молоді. — К. : УДЦССМ, 2001. — 219с.
10. Лоренц У. Социальная работа в изменяющейся Европе. – Амстердам. – Киев, 1997.

11. Медведева Г.П. Профессионально-этические основы социальной работы: Учебник. – М.: Издательский центр «Академия», 2007 - 272 с.
12. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студ., магістрів, асп. і викл. вищ. навч. закл. / [Гончаренко С.У., Олійник П.М., Федорченко В.К. та інш.] Гончаренко (ред.), П.М. Олійник (ред.). - К. : Вища школа, 2003. - 324с.
13. Мюлендер О., Уорд Д. Самокерована групова робота./ Серія «Соціальна робота» – К., 1996. – 176 с.
14. Наместникова И.В. Этические основы социальной работы. – М.: Юрайт, 2012. – 368 с.
15. Основы социальной работы: Учебник / Отв. ред. П.Д.Павленок. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 395 с.
16. Основы методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
17. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. – К., 2000. - 437 с.
18. Про вищу освіту. Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), липень, 2014 р.
19. Соціальна робота: В 3 ч. / Національний ун-т «Києво-Могилянська академія»; Школа соціальної роботи ім. В.І.Полтавця / Тетяна Семигіна (ред.), Ірена Грига (ред.). — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. — Ч. 2 : Теорії та методи соціальної роботи. — 224с.
20. Петрович Ж. В. Теоретичні основи патронату над дітьми / Ж.В.Петрович // Соціальна педагогіка: теорія і методика. – 2014. – № 1. – С. 83–90.
21. Партнерство задля нарощування потенціалу: посіб. для активістів неурядових організацій / О.О.Єжова, В.І.Кириченко, Ж.В.Петрович та ін. – К. : Здоров'я через освіту, 2014. – 128 с.
22. Фирсов М.В., Студенова Е.Г. Теория социальной работы: Учеб пособие для студентов высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит изд. Центр ВЛАДОС, 2001.

23. Технология социальной работы.: Учеб. пособие для студ. Под ред. И.Г.Зайнышева. – М.: Гуманит изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – 240 с.
24. Тюптя Л.Т., Иванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика). Модульна програма для студентів спеціальності «Соціальна робота»: Метод. посіб. / Тюптя Л.Т., Иванова І.Б. – К.: Університет «Україна», 2007. – 112 с.
25. Тюптя Л.Т., Иванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. – 574 с.
26. Тюптя Л.Т., Иванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2014. – 575 с.
27. Тюптя Л.Т., Иванова І.Б. Методика викладання соціальної роботи: навчальна програма з навчальної дисципліни для магістрів спеціальності «Соціальна робота». Методичний посібник. – К.: Університет «Україна», 2011. – 50 с.
28. Тюптя Л.Т., Иванова І.Б. Соціальна робота: методика викладання: навч.-метод. посіб. – К.: Університет «Україна», 2011. – 340 с.
29. Фирсов М.В., Шапиро Б.Ю. Психология социальной работы: Содержание и методы психосоциальной практики: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений.4-е изд. – М.: Издательский центр «Академия», 2008 – 192 с.
30. Энциклопедия социальной работы. - Т.1-3 \ пер. с англ. - М., 1993-1994.

Навчальне видання

Іванова Ірина Борисівна
Базиленко Анастасія Костянтинівна
Дика Вікторія Андріївна

**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»**

Навчально-методичний посібник

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 4,24
Наклад 60 пр. Зам. № 19.03-17

*Видавець і виготовлювач Університет «Україна»
03115, м. Київ, вул. Львівська, 23, тел./факс (044) 424-40-69, 424-56-26
E-mail: ukraine.vdk@email.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 405 від 06.04.2001*